

Lieta C-143/23

**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas
Reglamenta 98. panta 1. punktu**

Iesniegšanas datums:

2023. gada 9. marts

Iesniedzējtiesa:

Landgericht Ravensburg (Vācija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2023. gada 1. marts

Prasītāji:

TJ

KI

FA

Atbildētājas:

Mercedes-Benz Bank AG

Volkswagen Bank GmbH

Pamatlietas priekšmets

Patēriņa kredītlīgums – Direktīva 2008/48/EK – Atteikuma tiesības – Vērtības starpības kompensācija – Vērtības starpības kompensācijas aprēķins – Patērētāja pienākums maksāt procentus par saņemto kredīta summu atteikšanās no kredītlīguma gadījumā

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Savienības tiesību interpretācija, LESD 267. pants

Prejudiciālie jautājumi

- 1) Vai ar Savienības tiesībām, it īpaši ar Direktīvas 2008/48/EK 14. panta 1. punktu, ir saderīgs tas, ka saistībā ar patēriņa kredītlīgumu, no kura ir notikusi atteikšanās un kas ir saistīts ar fiziskā tirdzniecības vietā noslēgtu transportlīdzekļa pirkuma līgumu, vērtības starpības kompensācija par finansētā transportlīdzekļa vērtības zudumu, kas patērētājam ir jāmaksā kreditoram, atdodot atpakaļ finansēto transportlīdzekli, tiek aprēķināta tādējādi, ka no tirgotāja pārdošanas cenas, kuru patērētājs maksā transportlīdzekļa iegādes brīdī, tiek atskaitīta tirgotāja iepirkuma cena transportlīdzekļa atdošanas brīdī?
- 2) Vai ar Direktīvas 2008/48/EK 14. panta 3. punkta b) apakšpunkta pirmajā teikumā ietverto tiesisko regulējumu attiecībā uz patēriņa kredītlīgumiem, kas ir saistīti ar transportlīdzekļa pirkuma līgumu, ir tikusi īstenota pilnīga saskaņošana un tādējādi tas ir saistošs dalībvalstīm?

Ja uz otro jautājumu tiek sniegta noliedzoša atbilde:

- 3) Vai ar Savienības tiesībām, it īpaši Direktīvas 2008/48/EK 14. panta 1. punktu, ir saderīgs tas, ka pēc atteikšanās no patēriņa kredītlīguma, kas ir saistīts ar transportlīdzekļa pirkuma līgumu, kredītņēmējam ir pienākums maksāt līgumā noteikto aizņēmuma likmi par laika posmu no kredīta izmaksas finansētā transportlīdzekļa pārdevējam līdz brīdim, kad transportlīdzeklis tiek atdots atpakaļ kreditoram (vai pārdevējam)?

Atbilstošās Savienības tiesību normas

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/48/EK (2008. gada 23. aprīlis) par patēriņa kredītlīgumiem un ar ko atceļ Direktīvu 87/102/EEK (turpmāk tekstā – “Direktīva 2008/48”), it īpaši 14. panta 1. punkts

Atbilstošie valsts tiesību akti

Bürgerliches Gesetzbuch [Vācijas Civilkodekss, turpmāk tekstā – “BGB”], it īpaši 355., 356.b, 492. un 495. pants, kā arī 357., 357.a un 358. pants redakcijā, kas bija spēkā līdz 2022. gada 27. maijam

Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch [Vācijas Civilkodeksa ievadlikums, turpmāk tekstā – “EGBGB”], 247. panta 3. un 6. punkts

Īss pamatlietas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 Šī lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatā ir trīs dažādas situācijas.

- 2 Pirmajā gadījumā prasītāja ar atbildētāju noslēdza kredītīgumu par 36 159 EUR, lai iegādātos transportlīdzekli privātām vajadzībām par 36 159 EUR. Summa tika izmaksāta tieši transportlīdzekļa pārdevējam. Viņš bija starpnieks kredītīguma noslēgšanā ar atbildētāju. Kredītīgumā nebija kā procentu likme norādīta skaitļos līguma noslēgšanas brīdī spēkā esošā nokavējuma procentu likme.
- 3 Prasītāja veica kredīta maksājumus kopumā 7872,67 EUR apmērā un 2021. gada 8. martā pirms termiņa atmaksāja kredītu, samaksājot 28 524,36 EUR. Kopumā prasītāja atbildētājam samaksāja 36 397,03 EUR. Ar 2021. gada 11. oktobra vēstuli prasītāja atsauc savu gribas izteikumu noslēgt kredītīgumu.
- 4 Prasītājas ieskatā atteikums ir spēkā, jo atteikuma termiņa skaitīšana nav sākusies līgumā kļūdaini norādītās obligātās informācijas dēļ. Tā lūdz piespriest atbildētājam samaksāt 36 589,92 EUR, atskaitot 2264,28 EUR vērtības zudumu.
- 5 Atbildētāja lūdz noraidīt prasību. Tā tostarp atsaucas uz atteikuma termiņa izbeigšanos un argumentu par tiesību prettiesisku izmantošanu. Atbildētāja turklāt pieprasa kompensāciju ar procentiem 238,03 EUR apmērā par kredīta summas piešķiršanu un lūdz konstatēt, ka prasītājam ir jāmaksā vērtības starpības kompensācija par vērtības zudumu līdz transportlīdzekļa nodošanai.
- 6 Prasītāja principā atzīst šo prasījumu, bet uzskata, ka vērtības starpības kompensācijas prasījums ir spēkā tikai 2264,28 EUR apmērā, jo nav jāņem vērā PVN 19 % apmērā un tirgotāja peļņa 15 % apmērā no neto pārdošanas cenas.
- 7 Otrajā gadījumā prasītājs ar atbildētāju noslēdza kredītīgumu par 29 500 EUR, lai iegādātos automašīnu Mercedes E 220 privātām vajadzībām par 32 500 EUR. Summa tika izmaksāta tieši transportlīdzekļa pārdevējam. Turklāt prasītājs veica pārdevējam avansa maksājumu 3000 EUR apmērā. Viņš bija starpnieks kredītīguma noslēgšanā ar atbildētāju. Kredītīgumā nebija norādīta skaitļos līguma noslēgšanas brīdī spēkā esošā nokavējuma procentu likme kā procentu likme.
- 8 Prasītājs veica atbildētājam kredīta maksājumus 5924,48 EUR apmērā, tātad ieskaitot avansa maksājumu 8924,48 EUR apmērā. Ar 2019. gada 31. oktobra vēstuli prasītājs atsauc savu gribas izteikumu par kredītīguma noslēgšanu.
- 9 Prasītājs tostarp lūdz piespriest atbildētājam samaksāt 8924,48 EUR vienlaikus ar transportlīdzekļa nodošanu un konstatēt, ka viņam atteikuma dēļ nav jāmaksā procenti vai jāveic parāda atmaksas maksājumi. Prasītāja ieskatā atteikums ir spēkā, jo atteikuma termiņa skaitīšana nav sākusies līgumā kļūdaini norādītās obligātās informācijas dēļ.
- 10 Prasītājs arī lūdz konstatēt, ka viņam nav jāmaksā vērtības starpības kompensācija par transportlīdzekļa vērtības zudumu. Viņš, ņemot vērā Savienības tiesības, šaubās par to, vai banka var pieprasīt vērtības starpības kompensāciju, ja tā nav izpildījusi pienākumu sniegt informāciju. Aprēķinot vērtības zudumu, neesot jāņem vērā vismaz PVN un tirgotāja peļņa.

- 11 Atbildētāja lūdz prasību noraidīt. Tā tostarp izvirza argumentu par atteikuma termiņa izbeigšanos un prettiesisku atteikuma tiesību izmantošanu.
- 12 Atbildētāja lūdz konstatēt, ka prasītājam ir jāmaksā vērtības starpības kompensācija par vērtības zudumu līdz transportlīdzekļa nodošanai, kā arī kompensācija par lietošanu 3,92 % gadā no atlikušās kredīta summas par laikposmu no kredīta izmaksas pārdevējam līdz transportlīdzekļa atdošanai. Prasītājs to apstrīd.
- 13 Trešajā gadījumā prasītājs ar atbildētāju noslēdza kredītīgumu par 35 300 EUR, lai iegādātos automašīnu VW Touareg par pārdošanas cenu 51 300 EUR. Kredīta summa tika izmaksāta tieši transportlīdzekļa pārdevējam. Turklāt prasītājs veica pārdevējam avansa maksājumu 16 000 EUR apmērā. Viņš bija starpnieks kredītīguma noslēgšanā ar atbildētāju. Kredītīgumā kā procentu likme nebija norādīta skaitļos līguma noslēgšanas brīdī spēkā esošā nokavējuma procentu likme.
- 14 Prasītājs veica atbildētājai kredīta maksājumus kopumā 8800 EUR apmērā, tādējādi viņš samaksāja kopumā 24 800 EUR, ieskaitot avansa maksājumu. Ar 2020. gada 20. jūlija vēstuli prasītājs atsauca savu gribas izteikumu par kredītīguma noslēgšanu.
- 15 Prasītāja ieskatā atteikums ir spēkā, jo atteikuma termiņa skaitīšana nav sākusies līgumā kļūdaini norādītās obligātās informācijas dēļ. Prasītājs tostarp lūdz piespriest atbildētājai samaksāt viņam summu 24 800 EUR apmērā, atskaitot vērtības starpības kompensāciju 24 550 EUR apmērā, kam pieskaitīti procenti, vienlaikus nododot transportlīdzekli, kā arī konstatēt, ka šī atteikuma dēļ viņam nav jāmaksā nedz procenti, nedz parāda atmaksas maksājumi. Prasītājs aprēķina vērtības zudumu prasības celšanas brīdī, pamatojoties uz starpību starp pārdošanas cenu 51 300 EUR apmērā un vērtību 26 750 EUR apmērā, kas ir tikusi aprēķināta, pamatojoties uz *Allgemeiner Deutscher Automobil- Club* (Vācijas autoklubs) sniegto lietotas automašīnas novērtējumu.
- 16 Atbildētāja lūdz noraidīt prasību. Tā tostarp izvirza argumentu par atteikuma tiesību noilgumu. Atbildētājas ieskatā pirmajam jautājumam nav nozīmes nolēmuma pieņemšanā, jo tā nav apstrīdējusi prasītājas aprēķināto vērtības starpības kompensāciju un šo summu var izmantot par pamatu tiesas nolēmuma pieņemšanai bez papildu vērtējumu.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 17 Prejudiciālie jautājumi ir saistīti ar jautājumiem, kas jau ir tikuši uzdoti izskatīšanā esošajās lietās C-38/21, C-47/21, C-232/21 un C-715/22. Saistībā ar prejudiciālajiem jautājumiem iesniedzējtiesa izdara turpinājumā izklāstītos apsvērumus.

- 18 Pirmais jautājums ir saistīts ar problēmu, kā aprēķināt vērtības starpības kompensāciju, kas kredītņēmējam ir jāmaksā par preces vērtības samazināšanos. Par to valsts judikatūrā un doktrīnā nav vienprātības. Līdz šim *Bundesgerichtshof* [Federālā augstākā tiesa, turpmāk tekstā – “BGH”] ir balstījusies uz t.s. salīdzinošo vērtības metodi. Saskaņā ar to prasītājam ir jāatmaksā starpība starp kredītīguma noslēgšanas brīdī finansētā transportlīdzekļa tirgus vērtību, kas noteikta, izmantojot līgumisko atlīdzību, un transportlīdzekļa tirgus vērtību brīdī, kad tas tiek atdots atpakaļ kreditoram.
- 19 Tomēr ar 2022. gada 25. oktobra spriedumu *BGH* šo metodi vairs neizmantoja un nosprieda, ka, piemērojot salīdzinošo vērtības metodi, saistībā ar vērtību brīdī, kad patērētājs veic pirkumu, noteicoša nozīme ir tirgotāja pārdošanas cenai (tātad ieskaitot tirgotāja peļņu un PVN), un transportlīdzekļa atdošanas brīdī – tirgotāja iepirkuma cenai (tātad neņemot vērā tirgotāja peļņu un PVN). *BGH* pamato tirgotāja iepirkuma cenas transportlīdzekļa atdošanas brīdī pieejas izmantošanu ar to, ka runa ir par cenu, par kādu patērētājs var pārdot transportlīdzekli, un ka turklāt šī cena atbilst arī transportlīdzekļa vērtībai, kāda tā ir tirgotājam atdošanas brīdī. *BGH* turklāt arī izklāsta, ka tirgotāja pārdošanas cena ietver ne tikai peļņu, bet arī tirgotāja vispārējās izmaksas un pūles transportlīdzekļa tālākpārdošanā, piemēram, lai sagatavotu pārdošanas sludinājumus, laiku, kas veltīts pārdošanas diskusijām, un izmēģinājuma braucieniem, kā arī transportlīdzekļa sagatavošanas izmaksas. Turklāt cena, kad lietoto transportlīdzekli pārdod tirgotājs, esot augstāka, jo, iegādājoties transportlīdzekli no komerciāla tirgotāja, pircējam ir garantijas tiesības, kas parasti viņam neesot, ja pirkums tiek veikts no privāta pārdevēja.
- 20 Šādi rīkojoties, *BGH* izdara atkāpi no savas iepriekšējās judikatūras par vērtības starpības kompensāciju, saskaņā ar kuru izmaksas, kas saistītas ar sagatavošanu tālākpārdošanai un tālākpārdošanu, un iespējamā uzņēmuma peļņa nav jākompensē, jo tās rodas arī tad, ja patērētājam nav jāmaksā vērtības starpības kompensācija, jo viņš to nav lietojis nesaprātīgi vai pārmērīgi. Proti, tirgus vērtību noteikšana, kā to šobrīd ir noteikusi *BGH*, rada būtisku vērtības zudumu (un tātad tiesības uz kompensāciju) pat tad, ja transportlīdzeklis pirms atteikuma izmantošanas nav ticis nedz reģistrēts, nedz vadīts.
- 21 Tomēr rodas jautājums par to, vai tas atbilst Direktīvas 2008/48 14. panta 1. punkta pirmajam teikumam. Iesniedzējtiesa norāda uz 2009. gada 3. septembra spriedumu *Messner* (C-489/07, EU:C:2009:502), kurā Tiesa nosprieda, ka tas būtu acīmredzami pretēji Direktīvas 97/7/EK formulējumam un mērķim, ja patērētājam vērtības starpības kompensācija būtu jāmaksā jau tādēļ vien, ka laikposmā, kurā ar distances līguma palīdzību iegādāta prece atrodas viņa valdījumā, viņam ir bijusi iespēja to lietot. Tā kā atteikuma tiesību mērķis tieši ir dot patērētājam šādu iespēju, to izmantošanas sekas nevar būt tādas, ka viņš šīs tiesības var izmantot, tikai samaksājot vērtības starpības kompensāciju. Jo īpaši tas liegtu patērētājam iespēju pilnīgi brīvi un bez jebkāda spiediena izmantot viņam ar šo direktīvu piešķirto termiņu pārdomām. Eiropas Savienības Tiesas ieskatā atteikuma tiesību

efektivitāte tiek ietekmēta it īpaši arī tad, ja vērtības starpības kompensācijas summa attiecībā pret konkrētas preces pārdošanas cenu ir neproporcionāla.

- 22 *BGH* aprēķina metode varētu būt pretrunā šim principam, jo galu galā *BGH* uzliek patērētājam pienākumu ne tikai kompensēt vērtības starpību, kas ir radusies preces izmantošanas rezultātā, bet arī segt tālākpārdošanas, peļņas un PVN izmaksas. Šie cenas paaugstināšanas elementi ir radušies tikai atteikuma tiesību izmantošanas dēļ. Tie rodas neatkarīgi no transportlīdzekļa izmantošanas. Tie rodas arī tad, ja pirms atteikuma tiesību izmantošanas transportlīdzeklis nav ticis reģistrēts un nav ticis vadīts. Šādā veidā *BGH* dod uzņēmumam tiesības ne tikai saņemt vērtības starpības kompensāciju par vērtības zudumu, bet arī atlīdzību par vienkāršu atteikuma tiesību izmantošanu.
- 23 Aprēķina metode ir pretrunā arī Direktīvas 2008/48 mērķim. Ja *BGH* ņem vērā tikai tirgotāja iepirkuma cenu transportlīdzekļa atdošanas brīdī, patērētājs pēc atteikuma paziņošanas atrodas sliktākā situācijā nekā tad, ja viņš nebūtu izmantojis atteikumu. Proti, ja viņš pats pārdotu automašīnu privātā ceļā, viņš varētu saņemt daudz augstāku cenu nekā tirgotāja iepirkuma cenu. Proti, pretēji tirgotājam tālākpārdošanas gadījumā patērētājam nebūtu jāņem vērā PVN vai izmaksas, kas ir jāiekļauj cenā, kā arī peļņa.
- 24 Turklāt, pēc iesniedzējtiesas domām, *BGH* aprēķina metode nav saderīga arī ar iedzīvošanās aizlieguma principu (par šo principu skat. 2020. gada 9. jūlija spriedumu Čehijas Republika/Komisija, C-575/18 P, EU:C:2020:530, 82. punkts). Izmantojot tirgotāja iepirkuma cenas pieeju transportlīdzekļa atdošanas brīdī, kreditors var gūt peļņu, atkārtoti pārdodot automašīnu par cenu, kas ir augstāka par tirgotāja iepirkuma cenu. To darot, viņš palielinātu savu kapitālu un iedzīvotos.
- 25 Par otro un trešo jautājumu. Tāda atteikuma no patēriņa kredītīguma gadījumā, kas ir saistīts ar transportlīdzekļa pirkuma līgumu, rodas jautājums par to, vai kreditors var pieprasīt kredīta procentus pēc atteikšanās no kredītīguma.
- 26 Savā nesenajā 2022. gada 25. oktobra spriedumā *BGH* atzina tiesības saņemt procentus par kredīta izmantošanas periodu. Tas it īpaši tiek pamatots ar to ka patērētāja pienākums maksāt procentus pēc atteikšanās no kredītīguma saskaņā ar Direktīvas 2008/48 14. panta 3. punkta b) apakšpunktu ir daļa no pilnībā saskaņotajiem šīs direktīvas elementiem.
- 27 Iesniedzējtiesa jautā, vai uz Direktīvas 2008/48 14. panta 3. punkta b) apakšpunkta pirmo teikumu saistībā ar kredītīgumiem, kas ir saistīti ar pirkuma līgumu, attiecas pilnīgas saskaņošanas prasība un tādējādi tas ir saistošs dalībvalstīm atbilstoši šīs direktīvas 22. panta 1. punktam, un pieņem, ka ar šīs direktīvas 14. panta 3. punkta b) apakšpunkta pirmo teikumu ir domāts standarta patēriņa kredītīgums, kas nav saistīts ar citu līgumu. Tātad šīs tiesību normas prasības attiecas tikai uz līgumattiecībām starp patērētāju un kreditoru. Ja saistītais pirkuma līgums atteikuma dēļ arī zaudē spēku, kā tas ir saskaņā ar Vācijas

tiesībām (BGB 358. panta 2. punkts), ir jāatceļ ne tikai kredītlīgums, bet arī saistītais pirkuma līgums. Tomēr Direktīvā 2008/48 nav precizēta ne atteikuma ietekme uz saistīto līgumu, ne arī pakalpojumi, kas ir jāatlīdzina finansētā līguma līgumpartneriem (šajā gadījumā pircējam un pārdevējam).

- 28 Taču saistīta transportlīdzekļa pirkuma līguma atcelšana nevar tikt loģiski nodalīta no kredītlīguma atcelšanas. Ja pirkums tiek finansēts ar kredītu, patērētājs nesaņem kredīta summu, bet tikai finansēto transportlīdzekli. Savukārt pārdevējs saņem kredīta summu pārdošanas cenas veidā. Arī no atcelšanas izrietošajiem prasījumiem ir jābūt atkarīgiem no šīs situācijas. Tādējādi, šķiet, var pieņemt, ka dalībvalstis, ievērojot Savienības tiesību vispārējos principus, var pēc sava ieskata reglamentēt savstarpēji saistīto līgumu atcelšanu, tostarp atkāpjoties no Direktīvas 2008/48 14. panta 3. punkta b) apakšpunkta pirmā teikuma.
- 29 Par plašu dalībvalstu rīcības brīvību, reglamentējot šos līgumus, liecina arī Direktīvas 2008/48 9. apsvērums un 15. panta 3. punkts, kas ļauj dalībvalstīm saglabāt vai ieviest valsts noteikumus par pārdevēja vai pakalpojumu sniedzēja un kreditora nedalīto un solidāro atbildību, kā arī valsts noteikumus par preču pārdošanas vai pakalpojumu sniegšanas līguma atcelšanu, ja patērētājs īsteno savas tiesības atteikties no kredītlīguma.
- 30 Ja atbilde uz otro prejudiciālo jautājumu ir noliedzīga, rodas arī jautājums par to, vai ar Savienības tiesībām, it īpaši ar Direktīvas 2008/48 14. panta 1. punkta pirmo teikumu, ir saderīgi tas, ka kredītņēmējam ir jāmaksā procenti par kredītu gadījumā, ja tiek atsaukts ar transportlīdzekļa pirkuma līgumu saistīts patēriņa kredītlīgums.
- 31 Konkrēti, iesniedzējtiesas ieskatā ir jāvērtē, vai ar pienākumu maksāt kredīta procentus tiek ievērots Tiesas noteiktais iedzīvošanās aizlieguma princips. Protams, šajā gadījumā saistībā ar kredītlīgumu, kas ir saistīts ar pirkuma līgumu, patērētājs iedzīvojas tādējādi, ka viņš var lietot transportlīdzekli. Tādējādi tas palielina savu kapitālu (ģenerāladvokāta Dž. Hogana [G. Hogan] secinājumi apvienotajās lietās UK u.c., C-33/20, C-155/20 un C-187/20, EU:C:2021:629, 131. punkts).
- 32 Tomēr patērētājs neiedzīvojas, izmantojot kredīta summu. Kredīta summa nonāk tieši pie kreditora transportlīdzekļa pirkuma cenas formā, kas šo summu var izmantot un kas iedzīvojas ar izmantošanu. Tātad iedzīvošanās aizlieguma principam būtu pretrunā, ja patērētājam, atceļot kredītlīgumu un pirkuma līgumu, būtu jāmaksā procenti par kredīta izmantošanu.
- 33 Turklāt pienākums maksāt procentus varētu arī ietekmēt Direktīvas 2008/48 14. panta 1. punkta pirmajā teikumā paredzēto atteikuma tiesību izmantošanas lietderīgo iedarbību. Atbilstoši šim Savienības tiesībās nostiprinātajam principam patērētājam ir jābūt iespējai brīvi, nebaidoties no finansiāliem zaudējumiem, izlemt, vai viņš vēlas saglabāt tādu līgumu spēkā esamību, kas veido ekonomisku vienību.

- 34 Saskaņā ar vispārēji valdošo viedokli valsts judikatūrā un tiesību doktrīnā šis Savienības tiesību aizsardzības mērķis tiek uzskatīts par apdraudētu, ja patērētājam, kas izmanto atteikuma tiesības, būtu jāatmaksā kreditoram pārdevējam samaksātā kredīta summa. Viņš gan šo summu varētu atgūt no uzņēmuma, kas ir saņēmis kredīta summu. Tomēr no patērētāja nevar sagaidīt, lai viņš uzņemtos tiesību īstenošanas risku pret pārdevēju.
- 35 Šis apsvērums *mutatis mutandis* ir jāpiemēro arī jautājumam par procentu piemērošanu kredītam. Protams, ja patērētājam būtu jāmaksā kredīta procenti kreditoram, viņš pēc tam varētu celt regresa prasību pret pārdevēju, kurš ir saņēmis kredītu (pārdošanas cenas veidā) un kurš varēja no tā gūt labumu. Tas tāpēc, ka pārdevējs var izmantot kredīta summu pats sev un tādējādi ir iedzīvojies. Taču šādā gadījumā patērētājam būtu jāpieliek pūles saistībā ar prasījuma īstenošanu un it īpaši jāuzņemas risks, ka prasījums varētu netikt īstenots. Patērētājam katrā ziņā visupirms, atceļot abus līgumus, rastos dubultas izmaksas (par transportlīdzekļa vērtības zudumu un kredīta izmantošanu). Līdz ar to viņš nevarētu lemt par atteikumu “nebaidoties no finansiāliem zaudējumiem”.
- 36 Visbeidzot, tas, ka patērētājam tiek noteikts pienākums maksāt procentus par kredīta izmantošanu, šķiet, ir pretrunā gan Savienības tiesību principam par iedzīvošanās aizliegumu, gan Savienības tiesību principam par atteikuma tiesību lietderīgo iedarbību.